

جمع بندی درس اقتصاد: بررسی یک نمودار مهم و

نکاتی در خصوص مفهوم محاسبه به قیمت جاری و قیمت ثابت در محاسبه تولید کل

● این نمودار تصویر بسیار ساده و خلاصه شده از فعالیت های اصلی یک اقتصاد است که فقط بخشی از واقعیت در عرصه ی اقتصاد را دربرمی گیرد. در این نمودار جایگاه دولت و نقش آن مشخص نشده است.

● این تصویر ساده از اقتصاد جامعه، شامل **دو عضو** است:

● خانوارها:

- مصرف کننده ی کالاها و خدمات

- **مالک** عوامل تولید (کار، سرمایه و زمین) هستند .

- اشخاص **حقیقی**

● بنگاه های اقتصادی:

- وظیفه ی تولید و عرضه ی کالاها و خدمات را به عهده دارند.

- اشخاص **حقوقی**

- **خریدار** عوامل تولید از خانوارها

- در ازای خرید عوامل تولید از خانوارها، مبلغی تحت عنوان **مزد، سود و اجاره** به آنان می پردازند.

● در این نمودار ۴ مسیر مشخص شده است:

● مسیر شماره ی (۱):

- **جریان عوامل تولید** (کار، سرمایه و زمین) **از سوی خانوارها** (مالکان عوامل تولید) **به بنگاه های**

اقتصادی (خریدار عوامل تولید) را نشان می دهد.

● مسیر شماره ی (۲):

- **جریانی پولی** است **از سوی بنگاه های اقتصادی** (خریدار عوامل تولید است و سهم عوامل تولید را

متناسب با قیمت آنها به صورت مزد، سود و اجاره به خانوارها (مالکان عوامل تولید) می پردازد.)

به سمت خانوارها

- این مسیر، **درآمد** خانوارها را نشان می دهد.

- این مسیر، کل پولی که از طرف بنگاه‌ها به سمت خانوارها جریان می‌یابد را نشان می‌دهد =
 ارزش پولی کلیه عوامل تولید، که در جریان تولید به کار گرفته می‌شوند = حاصل جمع درآمد
 تمامی خانوارها در سطح جامعه (مزد، سود و اجاره) = کل درآمدی که بر اثر فعالیت تولیدی
 جامعه ایجاد شده است = حاصل جمع ارزش پولی کالاها و خدمات تولید شده در جامعه = «روش
 درآمدی» در محاسبه‌ی تولید کل جامعه

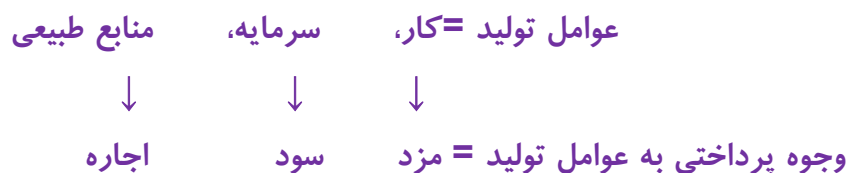
● مسیر شماره‌ی (۳)

- جریان کالاها و خدمات تولید شده توسط بنگاه‌های اقتصادی به‌سوی خانوارها
 - بنگاه‌های اقتصادی کالاها و خدمات مورد نیاز خانوارها را تهیه و به آن‌ها عرضه می‌کند.

● مسیر شماره‌ی (۴)

- جریانی پولی است از سوی خانوارها (خریدار کالاها و خدمات) به سمت بنگاه‌های اقتصادی
 (تولید و عرضه‌کننده‌ی کالاها و خدمات)

- این مسیر کل پولی که از طرف خانوارها به سمت بنگاه‌ها جریان پیدا می‌کند را نشان می‌دهد =
 ارزش پولی کل کالاها و خدماتی است که خانوارها خریداری و مصرف کردند = حاصل جمع
 هزینه‌های مصرفی تمام خانوارها = «روش هزینه‌ای» در محاسبه‌ی تولید کل جامعه

مفهوم محاسبه به قیمت جاری و قیمت ثابت در محاسبه‌ی تولید کل

● شاخص‌های نشان دهنده‌ی تولید کل جامعه بر حسب واحد پول ملی سنجیده می‌شوند .

● افزایش میزان تولید جامعه ممکن است به دلیل

- ۱- افزایش مقدار تولید
- ۲- افزایش قیمت هر واحد تولید باشد.
- ۳- افزایش هر دو مورد بالا

● لذا برای حذف آثار تورّم در محاسبه‌ی تولید کلّ جامعه، سال معیّنی را به عنوان سال پایه
 انتخاب می‌کنند و ارزش تولیدات هر سال را بر حسب قیمت کالا و خدمات در سال پایه (نه سال
 جاری) محاسبه می‌کنند.

● به مثال زیر توجه کنید:

- میزان تولید کل یک کشور در سه سال متوالی به ترتیب، ۱۰۰۰، ۱۱۰۰ و ۱۲۵۰ هزار میلیارد ریال است. با در نظر گرفتن سال اول به عنوان سال پایه، مقدار تولید جامعه در سه سال مورد نظر بر حسب قیمت های سال اول (پایه) به ترتیب ۱۰۰۰، ۱۰۷۰ و ۱۱۴۰ هزار میلیارد ریال خواهد شد. بدین ترتیب می‌توان گفت:

- از ۱۰۰ هزار میلیارد ریال افزایش تولید کل جامعه در سال دوم (۱۰۰۰ - ۱۱۰۰)،

۷۰ هزار میلیارد ریال آن ناشی از افزایش تولید (۱۰۷۰ - ۱۰۰۰)،

۳۰ هزار میلیارد ریال آن (۷۰ - ۱۰۰) ناشی از افزایش تولید قیمت‌هاست.

- از ۲۵۰ هزار میلیارد ریال افزایش تولید کل جامعه در سال سوم نسبت به سال پایه (۱۰۰۰ - ۱۲۵۰)،

۱۴۰ هزار میلیارد ریال آن ناشی از افزایش تولید (۱۱۴۰ - ۱۰۰۰)،

۱۱۰ هزار میلیارد ریال آن (۱۴۰ - ۲۵۰) ناشی از افزایش قیمت‌هاست.

● راه حل ساده‌تر برای محاسبه:

= میزان افزایش تولید کل، ناشی از افزایش میزان تولید در یک سال

ارزش تولید کل در سال پایه - ارزش تولید کل در آن سال به قیمت ثابت

= میزان افزایش تولید کل ناشی از افزایش قیمت‌ها (تورم) در یک سال

ارزش تولید کل در همان سال به قیمت ثابت - ارزش تولید کل در آن سال به قیمت جاری

مثال:

تولید کل کشوری در سه سال متوالی، به ترتیب سال اول ۱۵۰۰، سال دوم ۱۷۰۰ و سال سوم ۱۸۷۵ هزار میلیارد ریال بوده است. با گزینش سال اول به عنوان «سال پایه» تولید کل در سه سال مورد نظر بر حسب قیمت‌های «سال پایه» به ترتیب به ۱۵۰۰، ۱۶۵۰ و ۱۷۱۰ تغییر یافته است. بر اساس این محاسبات به ترتیب (از راست به چپ):

الف) کدام اعداد مربوط به «پدیده‌ی تورم» در سال دوم و سال سوم در این جامعه است؟

ب) افزایش مقدار تولید در «سال دوم و سال سوم» کدام است؟

ج) افزایش قیمت‌ها در «سال دوم و سال سوم» چقدر است؟ (کنکور سراسری - ۹۱)

۱) الف) ۵۰ - ۱۶۵، ب) ۱۵۰ - ۲۱۰، ج) ۵۰ - ۱۶۵

۲) الف) ۵۰ - ۱۶۵، ب) ۵۰ - ۲۱۰، ج) ۱۵۰ - ۱۶۵

۳) الف) ۵۰ - ۱۶۵، ب) ۱۵۰ - ۲۱۰، ج) ۵۰ - ۱۶۵

۴) الف) ۵۰ - ۱۶۵، ب) ۱۵۰ - ۲۱۰، ج) ۵۰ - ۱۶۵

پاسخ: گزینه‌ی «۱»

= تورم در سال دوم (افزایش قیمت‌ها در سال دوم)

تولید در سال دوم به قیمت پایه - تولید در سال دوم به قیمت جاری

هزار میلیارد ریال $50 = 1700 - 1650$

= تورم در سال سوم (افزایش قیمت‌ها در سال سوم)

تولید در سال سوم به قیمت پایه - تولید در سال سوم به قیمت جاری

هزار میلیارد ریال $165 = 1875 - 1710$

= افزایش مقدار تولید در سال دوم

تولید در سال پایه - تولید در سال دوم به قیمت پایه

هزار میلیارد ریال $150 = 1650 - 1500$

= افزایش مقدار تولید در سال سوم

تولید در سال پایه - تولید در سال سوم به قیمت پایه

هزار میلیارد ریال $210 = 1710 - 1500$

افزایش قیمت‌ها در سال دوم و سوم همان اعداد مربوط به پدیده‌ی تورم در این سال‌هاست که در

قسمت اول محاسبه شدند.

موفق باشید

